

Szerkesztőség
és
kiadóhivatal:
KASSA
Kossuth Lajos-utca 16.

Szerkesztőségi
telefon: 150. sz

NAPLÓ

FÜGGETLEN POLITIKAI NAPILAP.

ELŐFIZETÉS

Helyben:
Egy évre . . . 14— korona
Fél évre . . . 7—
Negyedévre . . . 3-50

Vidéken:
Egy évre 20 korona
Fél évre 10
Negyedévre 5
Egyes szám ára 4 fill.

HÍRDETESEK FELVETETNEK: A kiadóhivatalban, Kossuth Lajos-utca 16. szám alatt. (Bejárat a Fazekas-utca felől.) Telefon 150. szám

FELELŐS SZERKESZTŐ:
MURÁNYI JÓZSEF.

Kapható minden dohánytőzsdében.
Megjelenik délután 5 órakor.

Iparfejlesztés Kassán.

Cikksorozat.
IV.

Kassa, április 3.

Az iparos közönség előtt ujszerűen hangzik a közmühelytelep eszméje, mi azonban nem tudjuk eléggé hangsúlyozni, hogy csupán ez a mód alkalmas a kézműipart a gyáripar termékeivel szemben versenyképessé tenni.

Vegyük csak fontolóra, mi az a vágy, óhajítás, mely után a komolyan törekvő, gondolkodó és foglalkozását szerető iparos sóvárog? Egyszóval kifejezhető: *a gép*. A gép ma időmegtakarítás; az erőt, a gyorsaságot, a tökéletesebb előállítást jelképezi és mert az ipari produciókat szaporábban termeli, a keresetképeség fokozásának főkelléke.

Melyik iparos ember nem gondolt arra, hogy ha majd műhelyének forgalma fellendül, gépet vásárol, s annak segítségével termel többet és jobbat? Ez a vágyódás hány kérvényben nyert kifejezést, melyet hol a kormányhoz, hol a kamarához, hol a városhoz intéztek s valamennyiben hatóságok segítségét kérik gépek beszerzéséhez.

Természetesen a kérvényezők elenyésző százaléka részesül abban a szerencsében, hogy a kormány, város, vagy a kamara támogatja. Nem is lehet kívánni sem az államtól, sem a hatóságoktól, hogy e vágyakat mind kielégítsék. Hiszen erre a célra sok millióra volna szükség. Ez a szegény ország erre képtelen. Meg aztán nincs is állam e világon, mely iparát nagyobb mérvű segélyben részesítse, mint a magyar. A vágyában kielégítetlen iparos végezetül a pénzintézetekhez fordul. Azt azonban már kimutattuk e közlemények bevezető soraiban, hogy ott is hasztalanul kopogtat.

Nagyon fontos tehát ránk nézve iparfejlesztési és közgazdasági szempontból, hogy a gépek beszerzésében annyi nehézséggel, sokszor leküzdhetetlen akadálylyal találkozó iparos számára, a motorikus erővel hajtott gépek használata lehetővé tétessék. A lehetőség módja pedig ez idő sze-

rint a legjobban kínálkozik a közmühelytelep létesítésével.

A közmühelytelep létesítése által minden iparos, ki iparát a közönséges kézművesség keretéből ki akarja emelni s erre egyéni képességgel is bír, — ugyszólván minden befektetés és telepítésével járó kockázat nélkül, a gyári üzem kellékeinek teljesen megfelelő helyiséghez, illetve telephez jut, hol a legszűkebb körben is versenyképesen működhetik és üzemét fokról-fokra mindinkább kiterjesztheti, mindaddig míg e keretből kiemelkedve eselleg önálló gyártelep alapítására képes lesz.

Még fontosabb szerepet játszik a közmühelytelep intézmény, ha új iparágak meghonosításáról van szó. A kezdés és a kísérletezés időszakát tekintve, kívánatos, hogy az illető iparos minél csekélyebb befektetéssel és áldozattal oly telephez jusson, melyben iparát eleinte ugyan szűkebb keretben, azonban a versenyképesség igényeinek megfelelő módon berendezhesse. A közmühelytelep tehát ez irányban is hivatva van, iparfejlesztésünknek igen hasznos szolgálatokat tenni.

Mindezek mellé még egy fontos körülmény járul, mely a tervbevetett intézmény kívánatos voltát még inkább kiemeli.

Köztudomású dolog, hogy az állam ma fontos feladatának ismeri mindazon életrevaló új iparágak támogatását, melyekre a fogyasztás szempontjából szükségünk van, melyek azonban eddig bármily oknál fogva meg nem honosulhattak. Feladatának ismeri továbbá az életrevaló hazai találmányok előállításának elősegítését.

E támogatás és elősegítés különféle alakban nyújtható, például pénzübeli segély, kamattalan kölcsön, különféle szerszám és munkagépek ingyen vagy kedvezményes áron való átengedése stb. Mindazon segélyezési módok könnyebben, biztosabban és hatályosabban nyújthatók s azok helyes felhasználása sokkal inkább ellenőrizhető azon esetben, ha a segélyezett iparos telepe a tervezett közmühelylyel kapcsolatba jut, mert hisz ez esetben a költséges új telep létesítése helyett elégséges egy csekély évi bér fizetése s a nyújtott kölcsön

vagy átengedett gépek, szerszámok, az intézmény útján kellően biztosíthatók.

A kiegyezési tárgyalások.

A kiegyezési tárgyalásokról a fővárosból vettük a következő sorokat:

Husvét is elmúlt. A parlament csütörtökön összeül. Szerdán este tartják a pártok első értekezleteiket s a hét vége felé nyakig leszünk benne a politikában. A husvét szünet nagy eseményeket nem hozott. A kiegyezési küzdelem ágyui is szüneteltek, egy kis sajtó-elmélkedéstől eltekintve. Most azonban gyorsabb fejlődésnek indulnak az események. A kiegyezés állásáról a magyar kormány legközelebb nyilatkozni fog a képviselőház közgazdasági bizottságában. Már módunkban volt lapunk husvét számában azt az irányt körvonalazni, amelyben a kormány nyilatkozata előreláthatólag mozogni fog. Amióta nyilvánvaló, hogy az 1917-en tul terjedő megegyezést követelő osztrák álláspontot a magyar kormány nem teszi magáévá, az 1917-ig terjedő rendezés feltételei állnak előtérben. Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter ezekről a kérdésekről érdemben ugyan ezúttal is aligha fog több részletességgel nyilatkozhatni, mint azt a közgazdasági bizottságban a vámtarifa napirendre tűzése alkalmával tette. Egy azonban kétségtelen, hogy a tárgyalásokat a két kormány folytatni fogja. Az 1917 utáni kérdésekről abban a keretben lehet újra szó, hogy milyen vámvédelmet biztosítsanak 1917-ben, a vámsorompók felállítását után egyfelől a magyar iparnak, másfelől az osztrák mezőgazdaságnak. Ezekről a kérdésekről is az a felfogás érvényesült a függetlenségi pártban, mint jelentettük, hogy 1917 utánra semmiféle egyezséget se kössön a mostani kormány.

A jegybank kérdése husvét után fog sorra kerülni. A függetlenségi párt a jegybank közösségét 1910-ben, a bankszabadság lejáratkor nem akarja megújítani. Kérdés, hogy mit szól most az osztrák kormány a hosszú lejárat meghiusulása után a fogyasztási adók elkülönítése tárgyában, a hol az engedékenységet a hosszú lejáratához kötötte. A többi pénzügyi kérdésben és különösen a vasuti tarifák dolgában is lesz még elég nehézség. Így tulzot reménykedés nem előzi meg a tárgyalások folytatását.

A kassai sorozás eredménye.

Egy a hathoz.

Csenevész az ifjuság.

Az új generációk fizikai életrevalóságának a fokát semmisse mutatja jobban, mint a sorozások eredménye, — amikor „el-

Szoha és Bugárszky

idény alatt 10 százalékkal olcsóbban készíttetnek.

czég felhívja a n. é. közönség b. figyelmét saját házukban **Fő-utca 28.** szám alatt levő molykár elteni megóvó intézetükre, hol úgy téli bundák, kabátok, szőnyegek s mindenféle szőrmeárúk a legolcsóbb árak mellett vállaltatnak el nyári gondozásra.

Javitások, átalakítások és megrendelések a nyári

viszik a legények elejét", — és a nótá szerint: marad itthon kettő-három nyomorult." Ám ha csakugyan így volna, igazán büszkék lehetnénk katonának való mivoltunkra. Sajnos, egyáltalában nincs így.

Most jelentjük a kassai sorozás eredményét, amely szerint háromszáznolc „állításköteles” közül mindössze ötvenhét vált be, s még ezek között is tizenhét önkéntes volt, míg huszonegy a póttartalékba került.

Az említett sorozásról szóló hír ugyan homályos kissé, mert nem mondja meg világosan, vajon az állításköteles 308 legény mind ott volt-e a sorozáson, vagy bele van ebbe számítva a sorozástól távolmaradt 79, és a teljesen ösmeretlen 92 legény is.

De akkor is csupa szánalom ez a sorozás, mert harminchét fegyverképtelen (tehát nemcsak időszakilag alkalmatlan) legény volt a sorozás alá kerültek között. — Azután lényegében majdnem mindegy, vajon a sok girhes miatt nincs-e besorozható emberanyagunk, vagy azért nincs, mert még előállítani sem bírjuk — teljes ösmeretlenségük okán, ami bizonyára szorosan függ össze a kivándorlással.

Pusztulunk, veszünk tehát, s ha a kivándorlás okozta fogyatkozásunkra is gondolunk, bátran hozzátelhetjük: „mint oldott kéve széthull nemzetünk.”

Ötvenhét besorozott katona, háromszáznolccal szemben! s ebből is tizenhét önkéntes, ami egyrészt kevesebb szigort jelent a vizsgálaton, mert hát attól, aki csak egy évig katona, kevesebb szívósságot várnak, mint a három esztendőre besorozottól; aztán meg ha mindegyik önkéntes csupa atleta volna is, az nem hiteles az egész nemzet fizikai fejlettségének a szempontjából. Hisz az önkéntesek legtöbbször mégis csak olyan urfele, aki jobban élhetett s jobban fejlődhetett testileg, mint a nyomorgó paraszt. Ámbár emezt viszont a nehezebb élet edzi, fejleszti jobban, föltéve, hogy nem tulságosan nehéz az élete.

Akárhogy van is, a kassai sorozás árnya: egy a hathoz. Minden hatodik katonakötelest soroztak be. Ami akkor is megdöbbentően szegényes eredmény, ha az ösmeretlen tartózkodásukat is beszámítjuk.

Annál szomorubb ez a statisztika, mert évek sora óta már nem a régi alapon sorozzák a husz esztendő legényt, hanem először csak huszonegy éves korában kerül sor alá az „állításköteles.”

Ha így „fejlődünk” testileg visszafelé: maholnap a huszonkétéveseknél kezdhetjük a sorozást. S bizony a sok nyápic, cinege dongáju közt akkor is sok lesz a fegyverképtelen.

Ennél nagyobb szociális bajunk igazán nem lehet, mert mégis csak az egészséges, erőstestű, egyben szívós, munkabíró népnek van jövője. A selejtese okvetlenül elnyuzódik, összesorvad, és kipusztul lassankint.

Van-e más orvossága ennek, mint az okos és helyes népnevelés, az egészségügyi viszonyok javítása, és a tisztaság, kenyérkereset biztosítása? Ha csak egy hiányzik is a házon kívül, már elveszítjük a talajt a lábunk alól.

Rajtunk áll, hogy — megerősítsük inkább.

Az utolsó társadalmi zsur.

Hangverseny a gyermekvédő liga javára.

Kassai hölgyek a szinpadon.

Kassán a tavasz, ha meg is készt, de megjött. Kétségbevonhatlan tanujelei a megélénkült korzó, a világos tolették tarka sokasága és a szücsmesterek moly kár elleni való hirdetése. A meleg prémes bundák megérdemlik ez idén a pihenést és a jó ápolást, közel hét hónapig teljesítették szolgálatot a fázó közönségnek.

A tavasz jöttének, ha a korzó közön-

sége, a napsugaras időben sétáló publikum fölötté örül is, összehasonlítható-e ez az öröm, a szegény emberek örvendezésével? A nyomorgók szíve dobbanása, öröme, a tavasz jöttének legszebb üdvözlő himnusza. Az ő számukra a verőfényvel véget ér a didergés, a fagyoskodás, hosszú téli hideg után végre kedvük szerint felmelengedhetik dermedt tagjaikat, tavaszi nap meleg sugaraiban.

Ezekre a szegényekre, a szegények szenvedő, fázó éhes gyermekeire gondolt a társadalmi és irodalmi zsurok közönsége, mikor e télen a Schalkház nagytermében szeretreméltó urhölgyek nemes gondoskodásából összegyűlt. A jótékonyaság asztalára hullott e barátságos, kellemes esték jövedelme, ebből szereztek be urhölgyeink a szegény gyermekeknek kiosztott ingyen tejet.

Es most tavasz jöttével, az utolsó zsuron ismét az elhagyatott, maga tudatlan gyermekek felsegélyezése szolgáltatta a munkára a rendező hölgyeket. E hó 7-én vasárnap délután berekesztik a társadalmi és irodalmi zsurokat, az eddig programokat túlhaladó, tartalmas változatos hangverseny műsorral. Az est jövedelmét pedig a gyermekvédő liga nyeri el.

A gyermekek megmentése a liga feladata, visszaadni a munkálkodó, becsületes társadalomnak azokat a csöppnyi teremtséket, kik a végzet mostoha neveléséből, szülő, gyámoltató nélkül maradván, már-már a bűn, a posvány martaléka. Ezer és ezer veszendő lélek megmentéséről van szó; van-e érző lélek, gondolkodó elme, aki át ne látná a liga gyönyörű hivatását s ne segítené elő, hogy célját eredményesen elérje? Mi bizvást feltesszük Kassa közönségéről, hogy a vasárnapi irodalmi és társadalmi zsur tömeges megjelenésével a cél elérésében támogatja. A nemes cél mellé csábító műsor is sorakozik, a hangverseny következő programjai:

Melodráma, előadja Komjáthy János igazgató, Zakariás Sándor és neje.

Monolog, Bál után, előadja Naményi Elza.

Zangora szám, előadja Hinsenkamp Jucika k. a.

Barátság, 1 felv. vigjáték. Szereplők: Prihradny Henrikné, Tomka Olga, ifj. Hedry Lőrinc, Ghyczy Tihamér, ifj. Bernáth.

Hangverseny után vacsora a télikertben, utána tánc a nagyteremben.

UJDONSAGOK.

— **Három egyetem.** A városoknak a harmadik egyetemét való versengésébe beleszól Sziklay János dr., aki egy kis brosurát írt erről a tárgyról. Azt a nehéz kérdést, hogy hol legyen a harmadik egyetem. Sziklay bizonyára a legkönnyebben oldja meg mindazok között, akik e tárgyról irtak és beszéltek: ő ugyanis megadná az egyetemet úgy Pozsonynak, mint Szegednek és Kassának; tehát nem egy, de három új egyetemnek az alapítását ajánlja. „A pénzügyi nehézségekkel ne takarózzunk,” — mondja a szerző s ezzel elintézte tervének pénzügyi részét. Lehet, hogy ebben igaza is van. De ha egy új egyetem áldás volna az országra, három új egyetem már valószínű csapás volna; a tulságos produkció az értelmiségi pályákon már ma is veszedelmes: a sok ügyvéddel, mérnökkel és Budapesten a sok orvossal már nem tudunk mit csinálni, tanári diplomát is kétszer annyit állítanak ki évenként, mint a hány állás nyílik; mi lenne, ha egyszerre még három egyetem ontaná az országra a diplomás, állást és munkát kereső fiatal embereket? Örüljünk, ha jól megcsinálhatjuk a harmadik egyetemet, a negyedikkel és ötödikkal még várhatunk, amíg gazdagabb és népesebb nem lesz ez az ország. Ezt a harmadik egyetemet természetesen Kassán kell megcsinálni.

— **Istentisztelet.** Az izr. anyahitközség Rákóczy-körtü templomában a peszach ün-

nep utolsó napjain az istentiszteletek a következő sorrendben fognak megtartatni: 4-én csütörtökön este háromnegyed 7 órakor, 5-én pénteken d. e. 9 órakor, ugyanaznap este háromnegyed 7 órakor és 6-án szombaton d. e. 8 órakor, a mely alkalommal magyar hitsonoklat és mazkir is lesz.

— **Eitel Fritz életveszélyben.** Berlinből jelentik: A német trónörökös pár tegnap délután életveszélyben forgott. A trónörökös és neje Eitel Frigyes hercegnél voltak látogatásban, a honnan visszatérve, hajtókocsin haladtak az Obeliskstrassen át hazafelé. Egy automobilomnibusz jött velük szemben, mire a trónörökös fogatának egyik lova megbokrosodott és a kocsi elragadta. A trónörökös pár az első ülésen ült, hátul pedig egy szolga. A trónörökös, ki maga hajtott, erősen megrántotta a gyeplőt, de hasztalan igyekezett a megvadult lovakat megfékezni. A brandenburgi kapunál egy ur bele akart kapni az egyik ló kantárszárába, a ló megijedt és elesett. A trónörökös gyorsan leugrott, lesegítette a trónörökösnet és aztán maga segített a lovakat kifogni és talpraállítani. A trónörökös párnak a pusztai ijedségen kívül semmi baja sem történt.

— **A tanács fegyelmi ügye.** Holnap délelőtt meleg napja lesz a városi tanács fegyelmi alá vont tisztviselőnek. Az erdőgarázdálkodás sokat szellőztetett ügye, holnap kerül végső elbírálás alá, a fegyelmi választmány holnap délelőtt 10 órakor megtartandó ülésén hoz határozatot vétkesek-e a mulasztásban a tanács tagjai, vagy nem. Azután már csak a felebbezés következik. Mert akármilyen legyen is a büntetés mérve, bizonyos, hogy a fegyelmi birság ellen appellálni fognak az illető tisztviselők.

— **Feloszlik a bártfai Park-Club.** A Bártfa-fürdői Park-Club Bártfafürdőn, a Club helyiségében, április hó 15. napján d. u. 3 órakor újabb rendkívüli közgyűlést tart, miután a március hó 26-ikára összehívott rendkívüli közgyűlés, a Club-tagok meg nem jelenése folytán határozatképtelen volt. Targysorozat: A Belügyminiszter ur 97895 — 1906. sz. rendeletének meghirdetése, a felosztás tudomásul vétele és ezzel kapcsolatosan a vagyon hovatfordítása iránti határozathozatal.

— **Pusztító tűz.** Április hó 1-én ismeretlen okokból H.-Zsadyba Dr. Vass Sándor ügyvédnél nagy tűz volt. A kár igen jelentékeny, mert minden szoba, konyhaberendezés, lovak, istálló, mind a tűz martaléka lett. Értékes festmények, ezüst ékszerek, keleti szőnyegek kára meghaladja a 30,000—40,000 koronát. A mentésnél Dr. Vass Sándor gyermekei megsebesültek. A kárt betetőzi, hogy a biztosítás előtte való napokon lejárt. A tűz után csak az maradt meg, ami ruha rajtuk volt. A ház összeomlott.

— **Mentőcsónak a városházán.** Aki nek ma a városházán dolga akadt, annak szemébe ötlött az udvaron elhelyezett, több méter hosszú, öblös csónak. Eder Ödön, a ki gondos körültekintéssel minden aprócsepró dologra ügyel, a tavaszi áradások hírére érdeklődött, van-e mentőcsónakja a városnak. Persze nem volt. Azelőtt, ha csónakra volt szükség, hol a katonaságtól, hol a kulturmérnökségtől kért kölcsön vizi járművet a város. Most már van csónakunk, nemsokára kikötik a Hernádgát mellé. Persze az új csónak, sok maliciózus tréfára adott alkalmat, sőt egy epés városatyá, célzással a tanács fegyelmi ügyének holnapi tárgyalására, meg is jegyezte:

— Ugy látszik el kell holnap a mentőcsónak!

— **A választók névjegyzékének összeállítása.** A jövő hétfőn, április hó 8-án ül össze a központi

választmány határozata alapján kiküldött összeíró küldöttség, hogy az 1908. évre szóló választási névjegyzéket összeállítsa. A küldöttség 8., 9. és 10-én, délután 3—4 óráig a polgármesteri irodában fogja nyilvános üléseit megtartani, illetőleg az összeírást teljesíteni. Polgártársainkat ismételtlen figyelmeztetjük, hogy választói jogosultságuk érvényesítését ne mulasszák el.

— **Ki akar tengerész hadapród lenni?** A fiumei cs. és kir. hadtengerészeti akadémián az 1906—1908. év kezdetén, szeptember 16-án előreláthatólag 35 résztint ingyenes, résztint félingyenes hely fog betölteni. Akik pályázni óhajtanak, a pályázati feltételeket Eder Ödön polgármester hivatalában megtekinthetik.

— **Az öngyilkos hadragy.** Tegnap délután 3 órakor temették a helyőrségi kórházból Philip Marcel 34-es gyalogezredbeli hadnagyot. Temetésén résztvett a tisztikar teljes számmal. Jelen voltak az öngyilkos szülei, Philip iglói tanár és felesége, akiket egyetlen gyermekük korai elvesztése mélyen megrendített.

— **Munkásügyek a városházán.** A városi tanács, a munkaadók és a mezőgazdasági munkások közötti jogviszony szabályozásáról hozott törvény rendelkezéséhez híven, a gazdasági munkaszerződések kötésénél való közreműködéssel dr. Wukovics Károly aljegyzőt bízta meg. Ugyan ezen törvény alapján, azon ügyekre, melyek hatósági intézkedést igényelnek, továbbá ezen törvény alapján megállapított kihágások megtorlására, valamint az egyenkint 100 koronát meg nem haladó kárkövetések elbírálására Váczy József főkapitány, helyettesül pedig Mihálik Béla tb. főkapitány küldetett ki.

— **Elítélt agitátor.** A lőcsei Máriahegy-i bucsu alkalmával terjesztett pánszláv-röpirat szerzőjét, Schwoch Róbert pozsonyszőlősi lakost a pozsonyi kir. törvényszék, mint esküdtbíró 4 rendbeli nyomtatvány utján elkövetett igazgatás és bűnrefelbujtás miatt egy évi fogházra és 800 korona pénzbírságra ítélte.

— **A gölnczbányai lánckovácsok sztrájkja** még egyre tart. Részben a munkások, részben pedig a munkaadók felmondották a munkát. Megoldás e hét végéig alig remélhető.

— **A katonai ló árának emelése.** Az állatáraknak évről-évre való emelkedését legkevésbé méltányolta a hadügyi kincstár, mely még most is oly árat fizet a besorozott katonai lovakért a tenyésztőknek, a mik nincsenek arányban sem a szarvasmarha, sem a sertés, sem a juh árával. A delegáció legutóbbi tanácskozásai alkalmával már szó volt e kérdéstről, most újabban a Békésmegyei Gazdasági Egyesület intézett e tárgyban fölterjesztést a földmívelésügyi miniszterhez, melyben kéri, hogy a honvédelmi és közös hadügyminisztereknél hasson oda, hogy a katonai lovakért a tenyésztőknek fizetett árat emeljék föl legalább 850 koronára. Ma mindössze 600 koronát fizet a kincstár egy lóért, holott például Németországban a katonai ló ára 1120 korona. A katonai ló árának emelkedése újabban föllendítene a magyar lótenyésztést, a mi csökkenthetné viszont az egyoldalú növénytermelést. A mai ár mellett lovat tenyészteni alig érdemes. A kérdéssel valószínűleg foglalkozni fog az Abauj-Torna megyei gazdasági egyesület is.

— **Turisták a Magas-Tátrában.** A Magyar Turista-Egyesület egyetemi osztályának két tagja: Serényi Jenő és Horn K.

Lajos a husvéti ünnepeken vezető nélkül megmászta a még nyáron is a nehéz túrák közé tartozó Bibirc csucst. A bátor turisták a sziléziai menedékházban szálltak meg, a melyet szkin közelítettek meg. Március 30-án kisebb rekognoskálást tartottak a telki völgyben és fölmentek a lengyel nyeregre is. Március 31-én hajnalban indultak el és az Örök eső tófalán keresztül, fagyott havon egy óra alatt elérték a Bibirc hatalmas kulsárját, a melyben hágóvasakon és folytonos lépcsőket vágva jutottak föl a gerincélre és a délelőtti órákban a főcsucsrá is. Lefelé menet még nagyobb óvatosságra volt szükségük, át kellett törniök az előre hajló hópárkányokat, úgy hogy este lett, mire a Sziléziai házba visszatértek. A Bibirc csucsanak vezető nélküli téli megmászásával a Tatra egyik nehéz és veszélyes csuca léit ismertté a magyar alpinizmus előtt.

— **Ujszappangyár készülöben.** *Leichtmann* Jenő és *Berliner* Rella kassai lakosok telep-engedélyt kértek, egy a pesti-uti 7. sz. alatti telken felállítandó szappangyár létesítésére. A tanács a helyszíni szemlét ma délutánra tűzte ki s kiküldte *Varga* Kálmán tanácsost, *Vandracsek* Jenő dr. főorvost és *Rössler* Richárd főmérnököt, hogy véleményt adjanak, engedélyezhető-e a kért helyen a szappangyár felállítása.

— **Egy hirhedt ember halála.** Párisból jelentik, hogy *Taxil* Leó író, az újabb irodalomnak egyik legkülönösebb kalandora, a minap meghalt. A nevezetes ember *Marseille*-ben született 1854-ben. Irodalmi munkásságát egyházelles könyvek írásával kezdte, amelyek vad, durva és semmit és senkit nem kimélő hangja miatt még Franciaországban is nagy fölzúdulás támadt, sőt pört is indítottak. A nyolcvanas évek elején azzal a kijelentéssel lepte meg hazáját, hogy megtér s egy püspökkel megáldatta magát, de nemsokára ott hagyta ismét az egyházat s kijelentette, hogy a megtérés csak tréfa volt, amelylyel a klerikálisokat akarta bosszantani. Ezután a szabadkőművesekre vetette magát. Magához méltó tarsakkal együtt a leleplező pamflettek hosszú sorozatát írta meg a szabadkőművesekről, s leleplezéseiben az ördög és a pokol úgy szerepeltek, mint a legközönségesebb dolgok azok közül, a mik bennünket körülvesznek. Azután, 1897-ben, megvallotta, hogy ez is mind misztifikáció, leleplezéseiben egy szó igazság sincs. Ezzel be is fejezte pályafutását, mert nevetésessé vált s akik vele tartottak, amíg képtelen leleplezéseit írta, kénytelenek voltak megszégyenülten cserbenhagyni. Vallomásainak az a része, amely a szabadkőművesek ellen szól, magyar fordításban is megjelent.

Színház, művészet.

Heti műsor.

Szerda: Déryné ifjasszony.
Csütörtök: Déryné ifjasszony.
Péntek: Milliardos kisasszony (operett premier.)
Szombat: Milliardos kisasszony.
Vasárnap: d. u. Lőcsei fehér asszony, este Millardos kisasszony.

Déryné ifjasszony.

Herczeg Ferenc színjátéka.

A kassai Nemzeti Színház tegnapi bemutatója.

Herczeg Ferenc ezuttal a magyar színművészet egy apostolának, Dérynének szerzett dicsőítő éneket. Az Ocskay brigadéros költőjétől nagy alkotást vártunk, de megcsalatkoztunk várakozásunkban, mert a Déryné ifjasszonyról szóló ének, — amit a szerző színjátéknak nevez — nem vall arra a mesteri tollra, melyet az Ocskay brigadéros megannyi szépsége dicsér. Igaz, hogy Déryné, bár van olyan nagy alak a magyar kul-

tura történetében, mint Ocskay, — alapjában véve, mégis csak egy finom, törékeny asszonyka, akiről nem harsonákkal és recsegő kürtökkel, hanem csak lágy hegedű és andalító fuvola szóval lehet éneket szerzeni, — de ki tagadhatja, hogy a lágy melódiák is lehetnek mesterileg összeszöve és a lehelletfinomságu műben is lehet az alkotó titáni erejét szemlélni. Ha lehet! Ez a színjáték azonban még csak nem is sejteti, hogy Herczeg Ferenc tollából került világra. A Déryné naplójának jól ismert motívumából van a darab meséje összeállítva, és ez a körülmény a legérdekesebb jelenetek eredetiségéből sokat von le. A korfestés találó színei és jellemző alakjai mind Déryné pallettájáról és vázlatkönyvéből valók, amit pedig a szerző adott hozzá, az nagyobbára kevés értéket képvisel.

Gyöngé hullámverésből nem lehet nagy viharokra következtetni, az a diszkrétén megrajzolt szerelmi viszony pedig, mely Szepessy gróf és Déryné között játszódik le, alig jelentősebb, mint amilyenek a hétköznapi érzelmek sekélyes medrében hullámzó liaisonok szoktak lenni.

Igy azután a mese vége sem adja meg azt a csattanót, amit a szerző kíván. Déryné visszavonulása csapodárságnak is tetszhetik, mert szíve igaz érzéséről, okos észjárásáról, becsületes szerelméről nem igen áll módunkban meggyőződni a történetek során.

A Déryné naplója bár nehézkesen, de jobb és szebb képét adja az akkori kornak, sőt Déryné alakja is tisztábban áll szemünk előtt, ha elolvassuk feljegyzéseit. Ezt Herczeg is jól tudta, azért ragaszkodott annyira a memoir adataihoz. Ez azonban olyan benyomást tesz reám, mintha egy híres, gazdag gavallért látnék, amint egy ünnepele, de szegény színészró rozzant kocsjába ül be nagy grandezzával és azt hiszi, hogy abból valami nagy fény árad a művésznőre, ha vele együtt látják kocsikázni, pedig az uri tempo azt kívánná meg, hogy a gavallér a maga fogatába invitálja a művésznőt és azon kocsikáztassa meg a világ szemelátára. Ez méltóbb lenne hozzá is, a művésznőhöz is.

A címszerepben egy új tag, *Hevessy* Mariska mutatkozott be. Egy szerepből nem lehet megítélni, hogy milyen színész valaki, de annyi bizonyos, hogy nem jó Déryné volt. Hiányzott a hangjából, a színjátékából az elevenség, az az erélyes női báj, mely sajátja volt Dérynének, s amely nélkül nem lehet jól ábrázolni ezt az ideális csupa sziv asszonyt. *Bodrogi* Lina ügyes színésznőnek mutatkozott. *Nagy* Sándor a gróf szerepében csak szép megjelenésével hatott, amivel be kell érünk, mert szerepe nem ad teret neki tehetségének a kifejtésére. *Kürthi* József szépen játszta meg a táblabíró alakját. *Faragó*, *Nagy Gyula*, *Szénássy* igen jók voltak. Az összjáték kifogástalan, de némi kifogás érheti a rendezést. A második felvonásban csak úgy dühöng a polgári jólét Déryné lakásán, pedig szegényesen butorozott szobát kell a színnek ábrázolnia. Ugyancsak éles ellentétben állanak a színészek szegénységével Déryné és Szentpéteri *Zsuzska* pompás toalettjei. A hatás kedvéért nem ártana egyszerűbb ruhákba öltözködni. Dérynének nem igen tellett selyem pongyolára.

A bemutatót zsufolt ház nézte végig. (—r.)

**Jégbehütött
friss tengeri halak
mától fogva a Domonkos-téren
e célra felállított halpavillonban
kilónként 50 krajcárért
kaphatók.**

Nagy díjpályázat.

Hogy cégünkre, áruink jóságára a nagyközönség összes rétegének figyelmét felhívjuk, elhatároztuk, hogy egy általános

nagy díjpályázatot

rendezünk olyképp, hogy abban hazánk összes lakói részt vehetnek minden fáradság és költség nélkül.

Cégünk ötven élő magyar kitünőségnek, úgymint: színésznő, énekesnő, színész, író, festő, zeneszerző, szobrász, stb. nevét és születési évét, hónapját és napját borítékba zárva és lepecsételve

GÁSZNER BÉLA dr. kir. közjegyző nrnak
(lakik Budapest, Bálvány-utca 4.)

megőrzés végett átadott minden egyes borítékra egy-egy értékes nyereményt, összesen tehát

ötven nyereményt,

köztük nagyon értékeset is jegyeztünk fel és pedig:

1. díj 300 korona aranyban.
2. „ 1 grammofon 6 drb. lemezzel.
3. „ 1 fonograf 6 drb. lemezzel.
4. „ 1 kitűnő hegedű, tokban.
5. „ 1 kitűnő harmonika.
6. „ 1 igen finom fuvola.
7. „ 1 kitűnő citera.
8. „ 1 kitűnő ariston 10 hangjeggyel
9. „ 1 kitűnő intona 10 hangjeggyel
10. „ 1 madárutánzó

és még negyven darab igen érdekes nyereménytárgy.

Azok a pályázók, kiknek születési éve, hónapja és napja az ötven kiválasztott kitünőségünk bármelyikének születési idejével teljesen egyezik, azon nyereményre tarthat igényt, amely nyeremény a lepecsételt borítékokra jegyezve van.

Akik tehát a pályázatban résztvenni óhajtanak, nem kell mást tenniök, mint pontos címüket és születési évüket, a napot egy levelezőlapra írva lehető leggyorsabban hozzánk beküldeni és pedig azért, mert az esetben, ha több pályázó születési napja egyezik, úgy az részesül előnyben, kinek felelete előbb érkezett be, amit a postabélyeg kelte bizonyítani fog. Az ötven kitünőségnek születési ideje

1841. jan. 1-től 1890. dec. 31. közt váltakozik.

A pályázatok beküldésének határideje 1907. április hó 25 ike, a pályázati eredmények kihirdetése és a díjak kiosztása 1907. május hó 2-án lesz eszközölve.

Hazafias tisztelettel

STERNBERG ÁRMIN és TESTVÉRE

cs. és kir. udv. hangszergyárosok.

Nagy zongorarakta és zongorakölcsönző intézet. Az összes létező hangszerek dusan felszerelt raktára.

Budapest, VII, Rákóczi-ut 36. sz.

Árjegyzék mindentéle hangszerekről bérmentre és ingyen.

Kiadó: Murányi József.

Minden harmadik nap egészen új műsor.

ELEKTRO- villamos színház

mozgó ténykép vállalat.

Naponként nagy előadást tart, minden este 6, 7, 8, 9 és 0 órákor, vasárnap délután 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 és 10 órákor

a Royal vendéglő

kényelmesen berendezett külön termében.

Szigoruan családias jellegű műsor.

Helyárak: I. hely 80 fil., II. hely 60 fil., III. hely 40 fillér.

Tíz éven aluli gyermekek és katonák őrmestertől lefelé a felét fizetik.

Nem mulik el nap ujdonság nélkül.

Feltűnést keltő ujdonságok.

— Csakis elsőrangú mutatóványok. —

Ház eladó

József-utca 22. sz. ujonnan épült ház, nagy kerttel, nyárilak kuglizóval eladó.

Bővebbet Sas-utca 4. szám alatt.

A színművészek figyelmébe!

1. Ertl Bertalan: *Physiognomiai tanulmányok.* (Emberi arcisme.)
2. Dr. R. Hellbach: „*Die Kunst Schauspielers zu werden*“ és
3. Fr. Altmann: „*Die Maske des Schauspielers*“ *kitűnő maszkírózási című művek.* — Mind a három együttvéve

5 forintért eladó.

Hol? megmondja lapunk kiadóhivatala.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
Budapest, Váci-körút 63,

által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcseplőgépek,

szalmakazalozók, járgány-cseplőgépek, löhere-cseplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák, sorvetőgépek, Planet jr. kapálók, szecskavágók, répvágók, kukoriczamorzsológók, darálók, őrlőmalmok, egyetemes acél-ekék, 2- és 3-vasu ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

FÓRAKTÁR:
ADRIÁNYI ÉS MARKÓ vaskereskedése

Kassa, fő-utca 1. szám

**LOKOMOBILOK, GŐZCSEPLŐGÉPEK, ARATÓ-
GÉPEK, TALAJMIVELESI ESZKÖZÖK,**

Teljes malomberendezések stb., stb.

Kívánatra szívesen küldünk árjegyzéket és költségvetést.

Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság

Magyar kir. államvasutak gépgyáranak vezérigénynöksége BUDAPEST.

Nyomatott VITEZ A. UT. KASSA